

РЕЦЕНЗИЯ

на учебната дейност и научната продукция на доцент Елена Грозева Желева, доктор по педагогика, участваща в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в научна област 1. „Педагогически науки”, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., специалност „Педагогика на обучението по здравни грижи”, обявен в Държавен вестник брой бр. 62 от 06. 08. 2019г., от Медицински университет – Варна „проф. д-р Параскев Стоянов“, Филиал Сливен.

от професор Емилия Миленкова Рангелова, доктор на педагогическите науки, хабилитирана в област на висшето образование 1. „Педагогически науки“, професионално направление 1.2. „Педагогика“, e-mail – erangelova2012@gmail.com

В конкурса за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в научната област 1. „Педагогически науки”, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., специалност „Методика на обучението по здравни грижи“, обявен в Държавен вестник брой бр. 62 от 06. 08. 2019г., от Медицинския университет – Варна, Филиал Сливен, участва един кандидат – доцент Елена Грозева Желева, доктор по педагогика.

Доц. Елена Желева е университетски преподавател, който се е утвърдил с качеството на собствените си изследвания и педагогическа практика в областта на методиката на обучението по здравни грижи; с качеството на преподавателската си дейност; с високата степен на професионализма си; с човешките си достойнства, които притежава като хуманност, високо чувство за дълг и отговорност, самовзискателност, принципност и последователност в отношенията с хората. Ето защо НАОА я включва непрекъснато в работните си групи.

➤ Биографични данни

Родена е през 1959г. в с. Коларово, обл. Стара Загора. Впечатлява отношението ѝ към научното познание още от юношеските години. Завършва с отличен успех, средното си образование през 1977г. С отличен успех завършва и всички следващи образователни степени: в полувисшия медицински институт „Христина Хранова“, Стара Загора през 1980г., където получава специалност “медицински фелдшер“; в Медицинския университет - София през 2000г., където получава ОКС-Бакалавър в специалност – “Здравни грижи“; в СУ „Св. Климент Охридски“ през

2002г., където завършва ОКС-Магистър, в специалност – Педагогика, специализация: “Образование на възрастните“; в Медицинския университет - София през 2009г., където завършва ОКС - Магистър по “Управление на здравните грижи“ и получава професионална квалификация и правоспособност: “Мениджър на здравните грижи“. През 2015 г. получава специалност:“ Медицинска педагогика“ в Медицинския университет –София.

Доказателство за непрекъснатия ѝ интерес към научното познание е успешно защитената дисертация през 2005г. в СУ “Св. Климент Охридски“, Факултет по педагогика на тема „Учебно практическите занятия за формирането на бъдещия специалист в медицинския колеж“, за което получава ОНС – Доктор, в научна специалност 05.07.01. „Теория на възпитанието и дидактика“.

От 2009г. докторът по педагогика Елена Желева е избрана за “доцент” по научна специалност: 05.07.03. „Методика на обучението по /обща и специални сестрински грижи/”.

Всичко това се вписва и в целия професионален път на доц. Елена Грозева Желева. От 1980г. до 1986г. тя работи като медицински фелдшер. През периода 1986 г. - 2009г. работи в структурата на Тракийския университет – в Полувисшия медицински институт, в Института за подготовка на здравни кадри и в Медицинския колеж – Стара Загора като преподавател по практика. Като доцент работи в Медицинския факултет на Тракийския университет от 2009г. до 2012г.; в Русенския университет „Ангел Кънчев“- от 2012г. до 2014г. и от 2014г. до момента е доцент във Филиал – Сливен на Медицинския университет – Варна.

➤ Учебно-педагогическа дейност

Анализът на преподавателската дейност на доц. Елена Желева показва, че тя е изцяло свързана с темата на конкурса. Тя води лекции по: Сестрински грижи за болни със соматични заболявания; Сестрински грижи за болни със хирургически заболявания; Сестрински грижи за деца и възрастни с увреждания; Сестрински грижи в реанимацията и интензивната терапия; Сестрински грижи за неврологично болни; Сестрински грижи за онкологично болни; Сестрински грижи за психично болни; Сестрински грижи по домовете; Сестрински грижи за родилка и новородено; Сестрински грижи за очни и УНГ заболявания; Палиативни сестрински грижи; Сестрински грижи в педиатрията; Сестрински грижи за възрастни; Сестрински грижи при инфекциозно болни; Сестрински и акушерски грижи при бременни и родилки с хирургически заболявания.

Успоредно с тези учебни дисциплини, тя води лекционните курсове и упражненията във Филиал Сливен на МУ – Варна по още 2 учебни дисциплини:

- «Принципи и методика на обучението» за специалностите “Медицинска сестра” и “Акушерка” и
- “Детска педагогика” на специалност “Медицинска сестра”.

Съдържателният анализ на преподаваните учебни дисциплини показва, че всички те са свързани с темата на конкурса.

Доцент Елена Желева е уважаван и желан преподавател. Впечатлява умението ѝ да работи със студентите, да ги мотивира, да стимулира самостоятелната им работа и да ги включва в научно-изследователска дейност. В това отношение имат особено място и стойност и написаните учебници от доц. Елена Желева, които ще анализирам в следващия раздел.

➤ **Научна и научно-приложна дейност**

В конкурса за професор доц. Елена Грозева Желева участва с една монография, 3 учебника и 70 статии, които, съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника на Варненския медицински университет, не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и за заемане на академичната длъжност „доцент”. Реално, написаните статии след получаването на научното звание “доцент” са 85, но 15 са поставени в списъка на минималните изисквания за професор и според правилата на Варненския медицински университет, те се изключват от списъка на публикациите за придобиване на академичната длъжност “професор”.

Съдържателният анализ на научната продукция, с която доц. Елена Желева участва в конкурса показва, че тя е изцяло свързана с темата на конкурса.

Монографичният труд на доц. Елена Грозева Желева на тема „Методика на обучението по здравни грижи” (ISBN 978-954-490-647-4, ”ЕКС-ПРЕС” – Габрово; 2019г., 336 страници) като цяло е принос в педагогическото познание. Трудът е целесъобразно структуриран. Обоснована е актуалността, научната и практико-приложната значимост на методиката на обучение по здравни грижи за качествената подготовка на бъдещия медицински специалист.

Очертани са законовите основания за обучението на бъдещите медицински специалисти. В съдържателен аспект е разкрита квалификационната характеристика и учебния план за образователно – квалификационната степен „Бакалавър” на специалностите „Медицинска сестра” и ”Акушерка”. Специално внимание е отделено на “Методиката на обучение по здравни грижи” като феномен и на основните субекти, които я реализират: преподавател, бъдещ специалист, пациент.

Разкрита е спецификата на подходите, формите и методите за обучение по здравни грижи. Въз основа на проведеното емпирично

изследване са посочени възможни условия за оптимално реализиране на методиката на обучение по здравни грижи.

Обосновани са направленията и съдържанието на “Методиката на обучение по здравни грижи“, изискванията за реализиране на формиращата ѝ функция и реалните ѝ възможности за изграждане на професионални компетенции у бъдещия здравен специалист.

В монографията е доказано, че създадената и апробирана “Методика на обучението по здравни грижи“, може да бъде прилагана при подготовката на бъдещите здравни специалисти в съответните висши училища.

Разработените три самостоятелни учебника: **”Общи и специални сестрински грижи – теоретични аспекти”**(ISBN 978-954-8606-90-5, 2008г., 320 страници); **”Сестрински и акушерски грижи – философски аспекти”**, второ преработено и допълнено издание (ISBN: 978-954-490-420-3, 2013г., 300 страници); **”Общи и специални сестрински грижи /практико-приложни аспекти/ - I-ва книга”** второ преработено издание (ISBN: 978-954-490-269-8, 2011г., 444 страници) предлагат на студентите учебно съдържание със специфични характеристики. Те включват:

- ✓ всички особености на педагогическата среда, болничната и извънболничната обстановка и условията, при които се провежда обучението на медицинските сестри и акушерки;

- ✓ всички модули, заложи в учебния план на регулираните професии – медицинска сестра и акушерка.

Целта им е да се създават условия за формирането на професионални знания, умения, навици и компетенции у бъдещите медицински специалисти. Те съдействат за увеличаване на времето за самостоятелна работа на студентите при провеждане на учебно-практическото занятие и клиничната практика. В същото време, преподавателите по здравни грижи могат да откриват онези моменти в учебното съдържание на методиката, които биха обогатили знанията, уменията и професионалните навици и компетенции на студентите.

10 годишната апробация на тези учебници, създадени от доц. Елена Желева, доказват не само значимостта на „Методиката на обучение по здравни грижи“, но и необходимостта от утвърждаването и използването им във всички висши училища, подготвящи съвременни медицински специалисти. Реално тези учебници се използват при подготовката на бъдещите медицински специалисти не само във филиал Сливен на Медицинския университет – Варна, но и в медицинския факултет на Тракийския университет, и във факултета по „Обществено здраве и здравни грижи“ на Русенския университет.

Пълнотекстовите 70 публикации, представени за рецензиране очертават различни аспекти на Методиката на обучение по здравни грижи, а именно: формиращата функция на методиката на обучение по здравни грижи (№ 1);

условията и факторите, реализиращи формиращата функция на практическото обучение (№44); формирането на професионални компетенции у бъдещите здравни специалисти (№ 12, №14, № 20); формирането на професионално значими личностни качества, необходими за бъдещата професионална дейност на здравния специалист (№ 15, № 30); проявата на творчество и иновации при реализирането на педагогическото взаимодействие (№47, № 50); активизиране на познавателната активност на студентите във висшето училище (№ 8); повишаване качеството на подготовка и качеството на здравните грижи (№ 5, № 24, № 21, № 27); утвърждаване на доверието в субект-субектните отношения (№ 2, № 7); разрешаване на ситуационни задачи, които ще позволят на студентите да придобият опит и да формират личностни качества за бързо и точно професионално поведение (№ 40); разкриване ролята на педагогическата среда във висшето училище за саморазвитие на личността на бъдещия специалист (№42, №52, № 56); очертаване на мястото на медицинския специалист при рязкото нарастване на броя на възрастните хора и увеличаване на хроничната заболяемост и болестите (№ 10); използване на съвременните дидактически технологии в подготовката и провеждането на учебно-възпитателния процес във висшето училище (№ 4, № 17, № 31, № 48, № 62, № 63, №67); разкриване на спецификата на обучението на специалистите по здравни грижи за работа с деца и възрастни със специални образователни потребности (№ 3, № 6, № 11, № 13, № 22, № 34, № 60); очертаване на личностно-професионалното развитие на преподавателя по здравни грижи във висшето училище (№ 19, № 23, № 28, № 45, № 46) и на личностно-професионалното развитие и здравословния начин на живот на бъдещия специалист по здравни грижи (№ 25, № 29, № 38, (№ 39 № 64, № 65); хуманизацията на обучението на специалистите по здравни грижи (№ 58, № 66, № 69). Друг проблем, развит в публикациите, е методиката на научно-приложните изследвания, проучвания и публикации в сестринските грижи (№ 70).

В основата на всички тези проблеми е спецификата на учебно-възпитателния процес във висшето училище, обучаващо здравни специалисти, който протича в реални болнични условия. Присъствието на пациента като трета страна в този учебен процес значително повлиява на взаимоотношенията преподавател – студент – пациент (№ 43, № 51). Специалистите по здравни грижи в процеса на обучение на пациента в лечебното заведение (№ 37, № 35, № 41, № 49, № 53, № 55) зачитат правата на пациента (№ 26, № 68), вземат неговото информирано съгласие за полагане на общи и специални здравни грижи към него. Практическата подготовка на бъдещите специалисти по здравни грижи (№ 54, № 57) и клиничната практика като форма за оптималната им професионална подготовка във висшето училище се провежда в реални болнични условия и има своите специфични цели, задачи, организация и методика на

провеждане, обусловени от присъствието на пациента в учебния процес. Адаптацията на бъдещия здравен специалист е водеща в планирането, организирането, провеждането, координирането и контролирането на грижите за нуждаещия се човек (№ 41).

Специално внимание е отделено и на редица психолого-дидактически характеристики на умствения труд на бъдещия професионалист по здравни грижи в условията на университетското образование (№ 32).

Цялостният анализ на представената за рецензиране научна продукция позволява да се направи извод, че доцент Елена Желева се е вписала със собствен почерк в нея. Впечатлява прецизността при разкриване, както на собствените изследвания, така и при използване на различните автори.

Основните приноси на научната продукция на доцент Елена Грозева Желева в педагогическото познание мога да очертая в следното:

- ✓ Научно обосновани и експериментално доказани са ролята, мястото и статутът на методиката на обучение по здравни грижи при организиране и реализиране на специфичния учебен процес, подготвящ бъдещите здравни специалисти във висшето медицинско училище.
- ✓ За първи път са разработени цялостно методическите проблеми на теоретичните, практическите и философските аспекти на общите и специални сестрински и акушерски грижи в 3 книги. Те подпомагат не само преподавателя за оптимизиране на специфичния учебен процес, но и стимулират самостоятелната работа на студентите - бъдещи медицински специалисти.
- ✓ Десет годишната апробацията на разработените методики и получените реални резултати доказват, че те могат да бъдат използвани в педагогическата практика на всички висши училища, които подготвят медицински сестри, акушерки и други здравни специалисти.

Показател за качеството на научната продукция на доц. Елена Желева са и документиранияте 20 цитирания, 13 от които са в монографии и колективни томове с научно рецензиране, а 7 цитирания са в неререферирани списания с научно рецензиране. Всички те отговарят на критериалните изисквания за заемане на академичната длъжност «Професор».

Доц. Елена Желева е утвърден учен - изследовател и университетски преподавател в областта на методиката на обучението по здравни грижи не само в Република България, но и извън страната. Причина за това е активното ѝ участие в различни научни форуми. След придобиване на научното звание и академичната длъжност “доцент“ Елена Грозева Желева

участва със самостоятелни доклади в 34 университетски и международни научни форуми, проведени в Република България и в 43 международни научни конференции, проведени извън България.

➤ **Научно ръководство на докторанти и научноизследователски проекти**

Доцент Елена Желева е научен ръководител на шест успешно защитили докторанти. На двама от тях тя е втори научен ръководител. В професионалното направление 1.2. Педагогика, докторантската програма „Теория на възпитанието и дидактика” са защитили успешно четири докторанта, а в професионалното направление «Здравеопазване и спорт», докторантската програма „Управление на здравните грижи“ са защитили успешно двама докторанти.

През анализирания период доцент Елена Желева е ръководила и четири научно-изследователски проекта: два в Тракийския университет – Стара Загора и два в Русенския университет “Ангел Кънчев”.

➤ **Заклучение**

Цялостният анализ на учебната и научно-изследователска дейност на доктора по педагогика, доцент Елена Грозева Желева впечатлява с високата ѝ компетентност и информираност в областта на педагогическото познание и по-специално - в областта на методиката на обучението по здравни грижи. Тя отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на минималните изисквания за професор.

Като имам предвид преподавателския и научно-изследователския статус на **доцент Елена Грозева Желева, доктор по педагогика** и реалните ѝ приноси в педагогическото познание, убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури и на уважаемите членове на Академичния съвет на Медицинския университет – Варна да ѝ присъдят академичната длъжност **професор** в научната област 1. „Педагогически науки”, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., специалност „Педагогика на обучението по здравни грижи” за нуждите на Медицинския университет – Варна „проф. д-р Параскев Стоянов“, Филиал Сливен.

06.11.2019г.
София

Рецензент:

/проф. д.п.н. Емилия Рангелова/